

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

М А Т Е Р І А Л И

**XIII Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

ОДЕСА-2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД
«Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

**кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної
діяльності**

М А Т Е Р І А Л И

**XIII Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і
молодих учених**

ОСВІТА ТА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

(Одеса, 24-25 квітня 2025 року)

Одеса -2025

УДК: 37+316.61

Освіта та соціалізація особистості. *XIII Інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених* (Одеса, 24-25 квітня 2025 р.) 63 с.

Рецензенти:

Єременко Олександр Михайлович – доктор філософських наук, професор кафедри філософії Національного університету «Одеська юридична академія»

Маді Галина Іванівна – кандидат філософських наук, доцент кафедри і соціальних і гуманітарних дисциплін Одеського національного морського університету

Збірник матеріалів Всеукраїнської інтернет-конференції здобувачів вищої освіти і молодих учених «Освіта та соціалізація особистості» вміщує матеріали, які досліджують освіту XXI століття, інновації та перспективи розвитку; стан та проблеми реформування системи української освіти; філософію освіти перед викликами сучасності; молодь в освітньому просторі: механізми соціалізації та самореалізації; соціальну адаптацію особистості в умовах суспільних трансформацій; ціннісні орієнтири та культурні практики особистості в українському суспільстві та розглядаються девіації та суспільні рухи у соціальному просторі сучасної України. Рекомендовано для науковців, педагогів, докторантів, аспірантів, здобувачів освіти.

Ухвалено до друку та розповсюдження мережею інтернет вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський державний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», протокол № 17 від 26 червня 2025 р.

«Освіта та соціалізація особистості»

24-25 квітня 2025 року

ОРГКОМІТЕТ КОНФЕРЕНЦІЇ

Голова:

А. В. Красножон – ректор Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор історичних наук, професор.

Заступники голови:

Копусь Ольга Антонівна – перший проректор з навчальної та науково-педагогічної роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор педагогічних наук, професор.

Музиченко Ганна В'ячеславівна – проректор з наукової роботи Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», доктор політичних наук, професор.

Борінштейн Євген Руславович – доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Члени оргкомітету:

Лісеєнко Олена Василівна – доктор соціологічних наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності, завідувач історико-філософського відділення Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Пегінова Оксана Борисівна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

Атаманюк Зоя Миколаївна – доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Digital 2024: Global Overview Report. - [Електронний ресурс]
<https://datareportal.com/reports/digital-2024-global-overview-report>
2. Борінштейн Є.Р. Соціокультурні складові російської агресії. У пошуку нових сенсів полікультурного світу. - *Повоєнний діалог культур: матеріали Конспект лекцій до навчальної дисципліни «Сучасний філософський дискурс» 82 Міжнародної наук.-практ. конф.* (Київ, 2–3 лютого 2023 р.) / упоряд. В.П.Дячук. Київ: НАКККиМ, 2023. 236 с. С. 29-31.
3. Борінштейн Є.Р., Городнюк Л. С. Філософсько-антропологічний феномен Homo Digitalis як онтологічної системи "людина-гаджет". *Studies in History and Philosophy of Science and Technology*. Vol 33 (1). Дніпро, 2024. С. 15-21.
4. Городнюк Л. С. Інформаційно-психологічний тиск при формуванні світогляду. – *У пошуку нових сенсів полікультурного світу. Повоєнний діалог культур: матеріали Міжнародної наук.-практ. конф.* (Київ, 2–3 лютого 2023 р.). Київ, 2023. 244 с. – ст. 129-132.
5. Городнюк Л.С. Сензитивність українського суспільства під час війни: філософія інформаційно-психологічного впливу.- *Феномен соціальної консолідації у Центрально-Східній Європі: нові реалії та виклики: матеріали міжнарод. наук.-практ. конф. 26 вересня 2023 року. м. Кишиневу – м. Одеса* / за ред. О. В. Лісеєнко. Одеса, 2023. 93 с, с 73-78.
6. Жидко М.Є. Феноменологія та топологія станів свідомості в контексті цифрового футурошоку. Інсайт : психологічні виміри суспільства : наук. журн. Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2019. Вип. 1. С. 26–32.
7. Зубов В. О., Кривега Л. Д. Соціальна турбулентність як підґрунтя змін у світоглядних настановах сучасної людини. Актуальні проблеми філософії і соціології. 2015. Вип. 8. С. 66–68.
8. Сугестивні технології маніпулятивного впливу: навч. посіб. / [В.М.Петрик, М.М.Присяжнюк, Л.Ф.Компанцева, Є.Д.Скулиш, О.Д.Бойко, В.В.Остроухов]; за заг. ред. Є.Д.Скулиша. 2-ге вид. Київ, 2011. 248 с.

Dobrolyubskya Yuliya Andriivna, Doctor of Science in Philosophy, Full Professor, Professor of the Department of World History and Methods of its Teaching, South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushinsky, Odessa, Ukraine.

MARGINALITY IN THE CONTEXT OF R. PARK'S STUDY OF SOCIAL MOBILITY

Park's study of social mobility and the phenomenon of marginality is conducted in line with the aforementioned orientations: conceptualization, response to processes of social change, attention to specific facts, and pressing issues of one's country. Anticipating the idea of forming a global society, Park noted that the social science of his time used the concept of society to describe «that worldwide network of social relations within which in our modern world all nations and all institutions

are evidently interrelated and are increasingly being drawn together» [2, p. 14]. Referring to Graham Wallas, Park applies the term «Great Society» introduced by this author to the contemporary social system, showing its fundamental difference from social systems of the past.

The Great Society has several distinctive characteristics. It has a size that constantly expands with the development of trade and industry. It gives rise to a civilization that «embraces the whole world». Inheriting the cultural traditions of ancient civilizations, it forms the cultural resources of this new, truly cosmopolitan society, including numerous racial minorities and local cultures. The new emerging civilization has reached a convergence of its borders with the geographical boundaries of the human environment. According to Park, «further expansion of the Great Society will be in the direction of greater complexity rather than territorial expansion» [2, p. 15].

Complexity is another characteristic feature of the new civilization. Park associates it with the «extraordinary variety and interdependence in modern industry». Speaking of the interconnectedness of all parts of the world community, Park writes about a situation where «the price of raw rubber in the London market comes to have a profound effect on the lives of natives in Central Africa and in the headwaters of the Amazon» [2, p. 16]. Another striking feature of modern society is the speed of development. Although civilization, according to Park, most likely emerged from the development of settled peoples, Park, citing Karl Bücher, notes that each new progress in culture usually begins with a new period of migration. Mobility, often associated precisely with migration, has always been considered an indicator (or even a cause) of social change. Migration is not synonymous with mobility. In the modern world, migration, according to Park, has almost ceased (except for refugee migration), but the mobility of the world's population has reached incredible proportions. Mobility is multidimensional: at different times it has been identified with migration and change of residence (Park distinguishes these concepts), and with changes in profession and status in the social hierarchy.

Any improvement in communication (primarily the development of transportation) has contributed to increased mobility in the world, as it provided for crossing vast distances in short periods of time. Park vividly describes the contemporary society in his precise figurative language. The scholar writes that «... the airplane has almost annihilated distances which once separated nations and peoples, and the radio has turned the world into one vast whispering gallery» [2, p. 18]. If we add modern Internet to these examples, the picture becomes even more impressive. Any achievements in the field of communication increase the speed of social change. Mobility in the modern world is developing at a much faster pace than in other periods of history.

The high speed of transformation of modern society is associated, in addition to communication development (in the sense of this term), with the emergence of financial economy. As an American scholar writes, «nothing has contributed so much to the mobilization and secularization of modern society as the all-pervasive use of money as a measure of value and a means of exchange» [2, p. 17]. This perspective on describing modern society was the result of Park's acquaintance with the work of

Georg Simmel, whose exceptional lectures became the only systematic course on sociology that Park attended. In his widely known work «The Philosophy of Money» [1, p. 354], the German thinker writes that the emergence of money contributed to the development of pragmatism and rationality in the social world. The latter led to depersonalization of human contacts and the appearance of cynicism in human relations (everything is for sale), contributed to the relativization of all human existence. It was Simmel who first showed that the money economy promotes the prevalence of intellectualism over feelings and determines the «refined essence of the new time». Following the views of his teacher, Park notes that in the Great Society there has been a widespread replacement of personal and moral ties with impersonal and rational connections among its members. These reflections of the American scholar can be compared with Max Weber's teachings on rationality, for whom social progress was primarily manifested in the growing rationalization of social life.

The fourth characteristic of modern society, according to Park, is mechanization as a consequence of the development of human reason. The machine is one of the manifestations of rationality. This was accompanied by technological development, which reached its peak in cities, «where it completely transformed the human environment» [2, p. 19]. Before our eyes, the idea of the American scientist is fulfilled by new realities. In the arguments presented by Park, one can again feel the influence of Simmel, although the views of the American sociologist differ in greater neutrality in the interpretation of the contemporary intellectual and technical achievements of humanity.

Rational science and technology have penetrated all spheres of society. As Park writes, they have led to the replacement of understanding methods in politics, education, and business with methods of manipulation. This idea by Park is very interesting and requires further development. Every aspect of modern society is becoming mechanized and rationalized, inevitably leading, as mentioned above, to the widespread displacement of close and personal relationships by impersonal and formal relationships. This especially occurs in cities.

The fifth characteristic of modern society is freedom. It has numerous dimensions: freedom of movement, which takes on gigantic proportions, freedom to compete for occupations in the society's economy, place and status in the social hierarchy, freedom of self-expression, freedom from moral prohibitions, and so on.

The enumerated characteristics of modern society find their personal embodiment in the marginal person. The concept of «marginality» was introduced by Park in 1928 and became a refinement of Simmel's concept of «stranger». In the famous sociology textbook written by Park and his closest associate E. Burgess, Simmel's text describing the sociological content of the term «stranger» is cited. The social type of the «stranger» is distinguished by characteristics such as mobility, objectivity, confidence, freedom from conventions, and detachment.

Park noted that «large cities, where people were united more by symbiotic than social ties, have not yet developed traditions or moral solidarity sufficient to guarantee the reproduction of existing social institutions» [4, p. 356]. However, in reflections on the absence of new, timely forms of social control, the scholar finds signs in society of the development of «friendliness and interest in each other among

different nations». «Unbiased examination of the facts should at least restrain passions and clarify the situation from some of the bitterness trapped in it» [4, p. 367].

Park defined social distance as the degree of closeness between groups and individuals. «The degree of closeness measures the influence each has on the other» [3, p. 257]. Social distance is directly related to concepts such as racial consciousness and class consciousness. They describe the worldview in which «we perceive the distances that separate us from classes and races we little understand» [3, p. 257]. According to Park, the confrontation between representatives of different social groups can be softened by each group and each individual being aware of their place in the social structure and their own distance. The scholar writes: «Clearly, anyone can get along with anyone else if both keep a proper distance» [3, p. 258].

At the same time, Park analyzes the presence of prejudices and superstitions in racial and class consciousness. He considered superstition as «more or less instinctive and spontaneous disposition to maintain distance» [3, p. 259]. The American sociologist made a very bold statement: superstitions are absent only in individuals without convictions and character. Friendliness and hostility are correlated concepts. Moreover, superstition and social distance are inherent aspects of human association [3, p. 230]. Racial superstition can be regarded as a «status phenomenon». Park writes: «Every individual we encounter inevitably finds a place in our consciousness in a certain existing category» [3, p. 232]. Each personality is defined and evaluated according to the status attributed to it in the established order of things.

In his early works, Park linked racial and ethnic superstitions with the fear of economic competition. The fear of losing economic status turns into hatred for members of other (more active or hardworking) racial and ethnic groups. This superstition is not dispelled by understanding the situation and familiarity. In later research, in light of the above idea of social distance (the interpretation of which excluded unhealthy feelings and antagonism, but simply meant a degree of closeness), Park identified unreliability (unpredictability) in relations with strangers as the main cause of superstition. Predictability was recognized by him as an essential condition for human interaction. Gradually, Park began to interpret superstition as a phase in intergroup processes, and social distance as a communication problem.

Bibliography

1. Coser L. A. *Masters of Sociological Thought: Ideas in Historical and Social Context* New York : Harcourt Brace Jovanovich, 1971. 636 p.
2. Park R. E. *Society, collective behavior, news and opinion, sociology and modern society*. Glencoe : Free press. 1955. P. 13-21.
3. Park R. E. *Race and Culture*. Glencoe, Illinois : Free Press, 1950. 403 p.
4. Park R. E., Burgess E. W. *Introduction to the Science of Sociology*. Chicago and London : The University of Chicago Press. Third edition, 1969. 1040 p.

З М І С Т

<i>Боріништейн Євген Русланович</i>	5
ОСВІТНЯ ТРАЄКТОРІЯ LIBERAL ARTS ЯК МОДЕЛЬ ЖИТТЯ	
<i>Аксьонова Віра Ігорівна, Рагуліна Анна Сергіївна</i>	7
СИНЕРГЕТИЧНА ПАРАДИГМА САМООРГАНІЗАЦІЇ ЦИВІЛІЗОВАНОГО ЛЮДСТВА ЗА ДОБУ ЕКОЦЕНТРИЗМУ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ЕФЕКТИВНІСТЬ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	
<i>Барков Степан, Поплавська Тетяна Миколаївна</i>	11
ОСВІТА ЯК СФЕРА ТРАНСФОРМАЦІЇ ДУХОВНО-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗАГАЛЬНОЛЮДСЬКОГО І НАЦІОНАЛЬНОГО ХАРАКТЕРУ	
<i>Бутенко Елеонора Геннадіївна, Поплавська Тетяна Миколаївна</i>	13
ІННОВАЦІЇ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД	
<i>Врайт Галина Яківна, Даниленко Анастасія Володимирівна</i>	15
РОЛЬ ЛІДЕРА У ЗБЕРЕЖЕННІ ТА РОЗВИТКУ КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ	
<i>Городнюк Людмила Степанівна</i>	17
ЦИФРОВА ЛЮДИНА У ВИРІ ІНФОРМАЦІЇ «БЕЗ ФІЛЬТРІВ»: ПРО ВІРТУАЛЬНЕ І МЕДІЙНЕ ТРАВМУВАННЯ МАСОВОЇ СВІДОМОСТІ	
<i>Dobrolyubskaya Yuliya Andriivna</i>	20
MARGINALITY IN THE CONTEXT OF R. PARK'S STUDY OF SOCIAL MOBILITY	
<i>Кадієвська Ірина Аркадіївна</i>	24
ПРОБЛЕМА МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ В ОСВІТІ	
<i>Карастан Сергій</i>	25
ТРАНСФОРМАЦІЯ ЦІННОСТЕЙ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ ПОДОЛАННЯ ТІНЬОВОЇ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ	
<i>Козленко Павло Юхимович</i>	27
ВИЩА ОСВІТА ЯК ІДЕОЛОГІЯ	
<i>Луцик Ярослава, Поплавська Тетяна Миколаївна</i>	29
СИНГАПУРСЬКА СИСТЕМА ОСВІТИ ТА ЇЇ ВКЛАД В УСПІШНИЙ РОЗВИТОК КРАЇНИ	
<i>Мартинюк Вікторія, Атаманюк Зоя Миколаївна</i>	33
БІОСФЕРА ТА НООСФЕРА: ФІЛОСОФСЬКИЙ ВИМІР ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ПРИРОДИ І ЛЮДИНИ	
<i>Мемрук Альона Вадимівна, Петінова Оксана Борисівна</i>	35
ОРАТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ТА МУЗИЧНА ЕКСПРЕСІЯ: ПАРАЛЕЛІ ТА ВЗАЄМОВПЛИВ (на прикладі ораторських прийомів у творах Й. С. Баха – «Страсті за Матвієм»)	
<i>Муся Анастасія, Петінова Оксана Борисівна</i>	37